

Захаркіна Л.С. Вибір оптимального варіанту банківсько-страхової інтеграції на основі концепції «bancassurance» [Текст] / Л.С. Захаркіна // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки» . – Херсон, 2014. – Випуск 5. – Ч.4. – С. 54-57.

УДК [336.71]+[368]

Захаркіна Л.С.

*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансів і кредиту
Сумського державного університету*

Захаркіна Л.С. ВИБІР ОПТИМАЛЬНОГО ВАРІАНТУ БАНКІВСЬКО-СТРАХОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА ОСНОВІ КОНЦЕПЦІЇ «BANCASSURANCE»

У статті досліджено сутність банківсько-страхового співробітництва на основі концепції «bancassurance». Розглянуто оптимізаційні підходи до вибору варіанту банківсько-страхової інтеграції. Запропоновано методику вибору оптимального варіанта банківсько-страхової інтеграції на основі концепції «bancassurance».

Ключові слова: банк, страхова компанія, інтеграція, концепція «bancassurance», інтегральна рейтингова оцінка.

Захаркина Л.С. ВЫБОР ОПТИМАЛЬНОГО ВАРИАНТА БАНКОВСКО-СТРАХОВОЙ ИНТЕГРАЦИИ НА ОСНОВЕ КОНЦЕПЦИИ «BANCASSURANCE»

В статье исследована сущность банковско-страхового сотрудничества на основе концепции «bancassurance». Рассмотрены оптимизационные подходы к выбору варианта банковско-страховой интеграции. Предложена методика выбора оптимального варианта банковско-страховой интеграции на основе концепции «bancassurance».

Ключевые слова: банк, страховая компания, интеграция, концепция «bancassurance», интегральная рейтинговая оценка.

Zakharkina L. THE CHOICE OF OPTIMAL BANK-INSURANCE INTEGRATION BASED ON «BANCASSURANCE» CONCEPT

In this article the essence of the bank-insurance cooperation on the basis of the «bancassurance» concept is researched. The optimum approaches to the choice of the bank-insurance cooperation are analyzed. The methods of the optimum alternative choice of the bank-insurance cooperation on the basis of the «bancassurance» concept are given.

Key words: bank, insurance company, integration, «bancassurance» concept, integral rating mark.

Постановка проблеми. Одним із наслідків глобалізації стало виникнення та активізація співпраці банків і страхових компаній та виникнення концепції «bancassurance», яка приносить додаткові вигоди як самим учасникам інтеграційного об'єднання, сприяючи зростанню їх конкурентоспроможності та примноженню прибутків, так і для їх клієнтів, дозволяючи отримувати вигідні продукти за привабливими цінами. Концепція «bancassurance» приносить додаткові переваги і додаткові доходи, як страховим компаніям, так і банківським установам, але у будь-якому випадку впливає на незалежну діяльність сторін. Кожна зі сторін намагається знайти оптимальний варіант співпраці, щоб максимізувати прибуток і мінімізувати залежність від свого фінансового партнера. Проте вибір оптимального варіанта співпраці банків і страхових компаній на сьогодні здійснюється переважно інтуїтивно.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням напрямків розвитку концепції «bancassurance» займалися як зарубіжні вчені, так і вітчизняні. Так, у працях Е. Кліпісі (E. Clipici), К.Болован (С. Bolovan) [5], В.М. Кременя [3], Н.Є. Остроушко [4] досліджено європейський досвід становлення та розвитку концепції «bancassurance». Праці Р.Р. Арутюнян [1], К.В. Багмет [2] присвячені розгляду моделей банківсько-страхової інтеграції та оцінці інтегрального синергетичного ефекту від такої інтеграції. Разом з тим аналіз праць з даної проблематики дає підстави говорити про те, що й досі не сформовано цілісної системи поглядів щодо обрання найбільш оптимального варіанту співпраці між банком та страховою компанією.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є удосконалення теоретико-методичних підходів до вибору найбільш оптимального варіанту банківсько-страхової інтеграції на основі концепції «bancassurance».

Виклад основного матеріалу дослідження. Процеси глобалізації на фінансовому ринку сприяють інтеграції різних фінансових посередників. Одним із наслідків фінансової глобалізації можна назвати співпрацю банків і страхових компаній на основі концепції «bancassurance».

У літературі не має чіткого визначення терміну «bancassurance», але спільним у всіх тлумаченнях є розуміння, що це продаж страхових продуктів банківськими установами, у результаті їх співпраці із страховими компаніями. Тому сутність «bancassurance» доцільно розглядати у вузькому та широкому значенні. У вузькому значенні: продаж страхових продуктів через мережу банків. У широкому значенні – залучення банківських установ до процесу виробництва, маркетингу та поширення страхових послуг [4, с. 58].

Основною метою впровадження цієї концепції в діяльність фінансових посередників є створення організації bancassurer, яка може задовольнити потреби клієнта у банківських та страхових послугах. Інтеграція банків і страхових компаній стала одним із ефективних способів притягнення додаткового капіталу у банківський сектор.

Становлення і розвиток банківсько-страхової інтеграції на основі концепції «bancassurance» у різних країнах відбувалися по-різному: так, у країнах Південної Європи співпраця між банком і страховою компанією відбувається на основі спільних підприємств та володіння банком 100% акцій страхової компанії. У країнах Північної Європи спостерігається різноманіття форм співпраці між банківськими установами та страховими компаніями: агентські відносини, повна власність, спільні підприємства [5, с. 188]. Сьогодні виділяють три основні моделі офіційної співпраці між банками і страховиками:

- стратегічний альянс;
- повна інтеграція;
- змішана модель (табл. 1).

Таблиця 1 – Форми провадження страхової діяльності банками (сформовано автором на основі [1-2], [4], [6])

Назва моделі	Опис моделі	Приклади застосування
Стратегічний альянс	Існує союз між страховою компанією та банком: банк лише продає продукти страховика. Окрім маркетингу страхового продукту ніякої іншої страхової діяльності банком не ведеться.	Спільна програма АСК «Інго-Україна», СК «ВЕСКО» та СК Allianz з ОТП БАНКом (Україна); Співпраця Приват Банку із СК «ІНГОСТРАХ», СК «КРЕДО», СК «Уніка Життя», СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ», СК «Юнісон - Гарант», СК «Альфа Страхування», СК «Чартіс Україна»
Повна інтеграція	Включає повне поєднання банківських і страхових послуг. Банк продає страхові продукти під своїм брендом, діючи як постачальник фінансових продуктів у відповідності потребам покупців. Тобто банк або створює власну страхову компанію, або повністю чи частково купує страхову компанію, що вже представлена на ринку.	Спільне підприємство: створена фінансова холдингова група «ТАС» (2001), до складу якої увійшли: два банки («АКБ «ТАС-Комерцбанк» і ЗАК «ТАС-Інвестбанк»), три страхові компанії (ЗАТ «Страхова група «ТАС» та ЗАТ «Міжнародна страхова компанія») та Українська фінансова група. Злиття і поглинання банками страхових компаній: поглинання АТ «Банк ТуранАлем» (Казахстан) АТ «Національна страхова компанія «Оранта» (Україна)
Змішані моделі	Маркетинг здійснюється співробітниками страхової компанії, а банк відповідальний лише за залучення нових клієнтів. Іншими словами, база даних банку продається страховій компанії. Даний підхід вимагає мінімальних технічних інвестицій.	Українські банки і страхові компанії рідко співпрацюють подібним чином, скоріш за все через низький рівень прибутку від такої співпраці

За результатами теоретичного дослідження та аналізу діяльності банків і страхових компаній запропоновано алгоритм вибору оптимальної моделі співпраці банків і страхових компаній. За цим алгоритмом формулюється мета співпраці, відбувається рейтингова оцінка потенційних партнерів за

запропонованим інтегральним показником, а також оцінка власних позицій (також на основі інтегрального показника).

Таким чином, вибір оптимального варіанта співпраці, у першу чергу, базується на рівні інтегральної рейтингової оцінки окремо кожного фінансового посередника. Основними етапами інтегральної рейтингової оцінки є:

1. Визначення основних факторів впливу на об'єкт оцінки;
2. Обґрунтування та розрахунок часткових показників оцінки;
3. Переведення абсолютних значень часткових показників у відносну шкалу;
4. Визначення ваги кожного показника;
5. Розрахунок комплексного інтегрального показника оцінки об'єкта.

У таблиці 2 згруповано найбільш важливі часткові показники діяльності банків і страхових компаній, на основі яких розраховується інтегральна рейтингова оцінка.

Таблиця 2 – Основні показники діяльності банків і страхових компаній, що впливають на реалізацію концепції «bancassurance» (авторська розробка)

Показники діяльності банку (найбільш важливі для страхової компанії)	Показники діяльності страхової компанії (найбільш важливі для банку)
1. Статутний капітал банку, млрд. грн.	1. Статутний капітал страхової компанії, млн. грн.
2. Сума залучених коштів, млрд. грн.	2. Валові страхові премії, млн. грн.
3. Сума залучених коштів на 1 грн. статутного капіталу	3. Сума страхових премій на 1 грн. статутного капіталу страхової компанії
4. Відомість банку на ринку	4. Відомість страхової компанії на ринку
5. Лояльність (довіра) населення	5. Лояльність (довіра) населення
6. Кількість років активної діяльності на українському ринку	6. Кількість років активної діяльності на українському ринку

У таблицях 3, 4 згруповано рейтингові оцінки запропонованих показників та їх значимість. Дані показники визначено експертним методом попарного порівняння.

Таблиця 3 – Рейтингова оцінка основних показників діяльності банків, що впливають на реалізацію концепції «bancassurance» (авторська розробка)

Показник діяльності	Шкала абсолютних значень	Відносне значення показника, a_i	Вага, w_i
		<i>визначено експертним методом</i>	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1. Статутний капітал банку, млрд. грн.	Понад 15	1	0,12
	10,2 – 15	0,85	
	5,3 – 10,2	0,5	
	0,4 – 5,3	0,35	
	менше 0,4	0,1	
2. Сума залучених коштів, млрд. грн.	Понад 105	0,85	0,18
	70 – 105	1	
	15 – 70	0,7	
	1,2 – 15	0,5	
	Менше 1,2	0,1	
3. Сума залучених коштів на 1 грн. статутного капіталу	Понад 19	0,68	0,1
	15 - 19	0,8	
	9 – 15	1	
	3,5 – 9	0,5	
	0 – 3,5	0,2	
4. Відомість банку на ринку	Абсолютно впізнаваний бренд	1	0,23
	Відомий	0,9	
	Середньо відомий	0,65	
	Маловідомий	0,3	
	Невідомий	0,1	
5. Лояльність (довіра) населення	Висока	1	0,23
	Досить висока	0,8	
	Достатня	0,5	
	Мінімальна	0,3	
	Відсутня	0,1	
6. Кількість років активної діяльності на українському ринку	Понад 15	1	0,14
	8 – 15	0,8	
	5 – 8	0,6	
	3 – 5	0,25	
	0 – 3	0,1	

Для розрахунку інтегральної рейтингової оцінки комерційного банку пропонуємо застосовувати формулу 1.

$$K_{\text{банк}} = \sum_{i=1}^6 w_i \cdot a_i, \quad (1)$$

де $K_{\text{банк}}$ – показник рейтингової оцінки банку, $K_{\text{банк}} \in [0, 1]$;

a_i – відносне значення показника діяльності банку, $a_i \in [0, 1]$;

w_i – вага показника діяльності банку серед інших показників, $w_i \in [0, 1]$.

Таблиця 4 – Рейтингова оцінка основних показників діяльності страхових компаній, що найбільше впливають на реалізацію концепції «bancassurance» (авторська розробка)

Показник діяльності	Шкала абсолютних значень	Відносне значення показника,	Вага, w_i
		a_i <i>визначено експертним методом</i>	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1. Статутний капітал страхової компанії, млн. грн.	Понад 1 000	1	0,17
	200 – 1 000	0,8	
	100 – 200	0,5	
	50 – 100	0,38	
	20 – 50	0,25	
	Менше 20	0,18	
2. Валові страхові премії, млн. грн.	Понад 600	0,88	0,17
	300 – 600	1	
	100 – 300	0,7	
	42 – 100	0,5	
	10 – 42	0,4	
	Менше 10	0,1	
3. Сума страхових премій на 1 грн. статутного капіталу страхової компанії	Більше 3,5	1	0,14
	3 – 3,5	0,8	
	2,2 – 3	0,75	
	1,25 – 2,2	0,58	
	0,5 – 1,25	0,4	
	Менше 0,5	0,1	
4. Відомість страхової компанії на ринку	Абсолютно відома	1	0,1
	Відома	0,85	
	Досить відома	0,6	
	Частково відома	0,44	
	Невідома	0,25	
5. Лояльність (довіра) населення	Висока	1	0,22
	Середня	0,8	
	Достатня	0,65	
	Мінімальна	0,4	
	Відсутня	0,25	
6. Кількість років активної діяльності на українському ринку	Понад 15	1	0,2
	8 – 15	0,85	
	5 – 8	0,6	
	3 – 5	0,25	
	0 – 3	0,1	

Для розрахунку інтегральної рейтингової оцінки страхової компанії доцільно скористатися аналогічною формулою 2.

$$K_{СК} = \sum_{j=1}^6 w_j \cdot a_j, \quad (2)$$

де $K_{СК}$ – показник рейтингової оцінки страхової компанії, $K_{СК} \in [0, 1]$;

a_j – відносне значення показника діяльності страхової компанії, $a_j \in [0, 1]$;

w_j – вага показника діяльності страхової компанії, $w_j \in [0, 1]$.

Різні сполучення значень інтегральних показників K_{KB} та $K_{СК}$ утворюють певні зони (рис. 1), в кожній з яких доцільно вибирати у відповідності до мети визначений варіант банківсько-страхової співпраці.

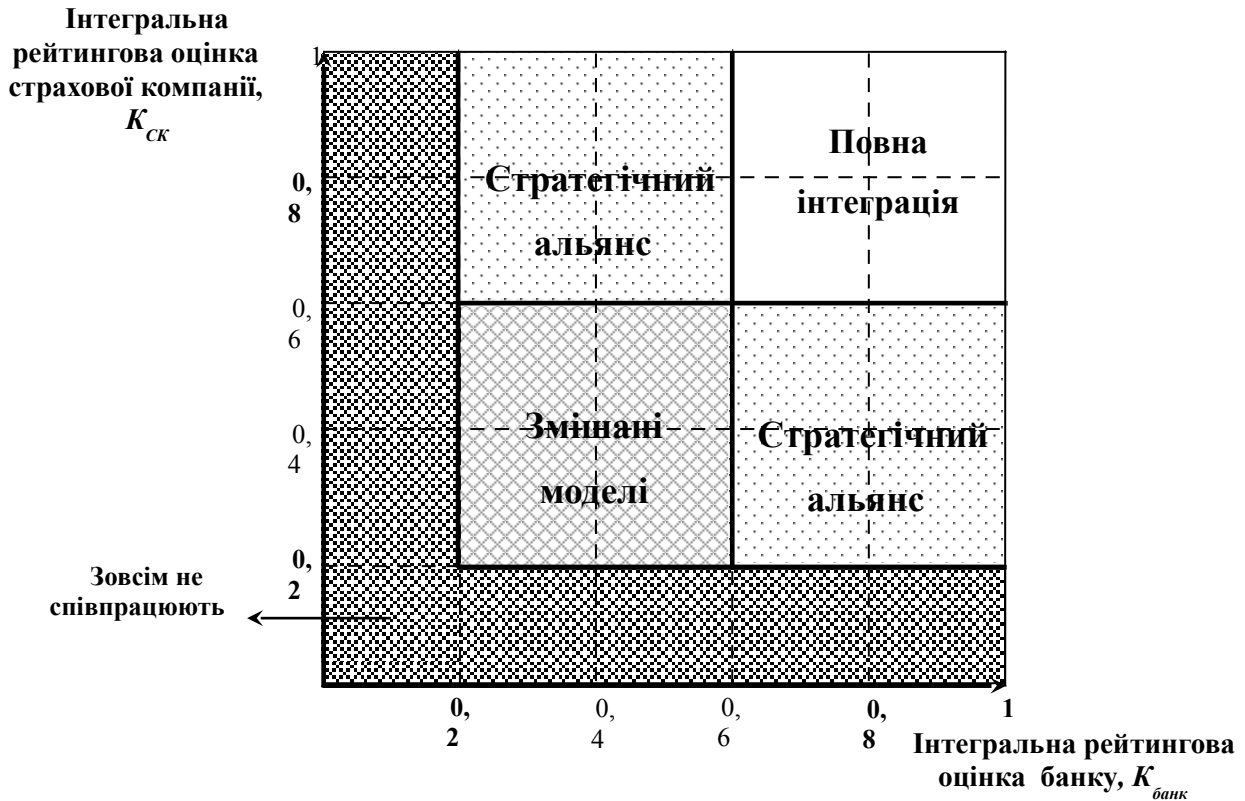

Рисунок 1 – Матриця співробітництва банків і страхових компаній на основі концепції «bancassurance» (авторська розробка)

Висновки з проведеного дослідження. Запропонований метод вибору оптимального варіанта банківсько-страхової інтеграції на основі концепції «bancassurance», що полягає в застосуванні принципів багатокритеріальної оцінки та базується на використанні рейтингової інтегральної оцінки основних показників діяльності банків і страхових компаній, дозволяє точніше окреслити і обґрунтувати вибір оптимального варіанта банківсько-страхової інтеграції за відносно невеликого обсягу вхідних даних.

Бібліографічний список:

1. Арутюнян Р. Р. Розвиток інтеграційних процесів в діяльності банків та страхових компаній : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08 / Арутюнян Рузана Разміковна ; Одеський державний економічний університет. – О., 2007. – 20 с.
2. Багмет К.В. Банківсько-страхова інтеграція в забезпеченні розвитку фінансового сектора економіки: дис. канд. екон. наук: 08.00.08 / Багмет Ксенія Вікторівна. – Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”, Суми, 2012 - 258 с.. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://insurance.uabs.edu.ua/attachments/article/209/dis_bagmet.pdf. – Назва з екрану.
3. Кремень В.М. Розвиток «bancassurance»: досвід європейських країн та України / В. М. Кремень // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – №3(11). – С.184-194.
4. Остроушко Н.Є. Особливості використання страхових продуктів через мережу банківських установ за концепцією «bancassurance» [Електронний ресурс] / Н. Є. Остроушко, І. Е. Астахова – Режим доступу : [http://khibs.edu.ua/2\(9\)2010/R1/9.PDF](http://khibs.edu.ua/2(9)2010/R1/9.PDF). – Назва з екрану.
5. Clipici E. «bancassurance» – main insurance distribution and sale channel in Europe [Електронний ресурс] / E. Clipici, S. Bolovan – Режим доступу : http://economic.upit.ro/buletin_cd/Buletin_2012_Special.pdf. – Назва з екрану.
6. The history of «bancassurance» growth worldwide [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bnpparibascardif.com/en/cid3191594/the-history->bancassurance-growth-worldwide.html>. – Назва з екрану.